

AMCHAM RÖVID ÁLLÁSFOGLALÁS (POSITION BRIEF, I. SZÁM)

KÖZVETLEN KÜLFÖLDI TŐKEBEFEKTETÉSEK ÖSZTÖNZÉSE

2003. JÚNIUS

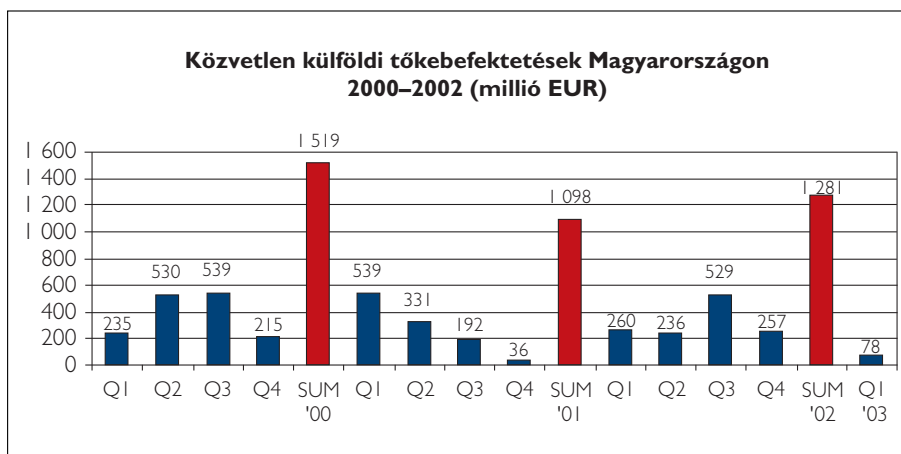
...“olyan lehetőségekre mutasson rá, amelyek azonnali és megőrizhető előnyöket jelenthetnek a magyar gazdaság számára”...

Ez a dokumentum az Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) „Rövid Állásfoglalás”-ok sorozatának első darabja. A sorozat az AmCham röviden összefoglalt véleményét teszi közzé, azzal a céllal, hogy olyan lehetőségekre mutasson rá, amelyek azonnali és megőrizhető előnyöket jelenthetnek a magyar gazdaság számára. Az Amerikai Kereskedelmi Kamara abban a reményben készítette el állásfoglalását, hogy ezáltal ösztönzést adhat a magyarországi döntéshozóknak az üzleti befektetési környezet eddiginél jóval előnyösebbé tételére. Az Amerikai Kereskedelmi Kamara úgy látja, hogy a **Közvetlen Külföldi Befektetések (FDI)** kezdeményező jellegű támogatása a versenyképesség növelésének és a gazdasági fejlődésnek egyaránt előfeltétele.

Az FDI jelenlegi stagnálása a magyar gazdaság versenyképességének hanyatlását tükrözi a szomszédos országokhoz képest. Az FDI tartós stagnálása azonban akadályozza a Magyarország versenyképességének növeléséhez illetve megőrzéséhez elengedhetetlen beruházások megszületését is.

A Közvetlen Külföldi Befektetések (FDI¹) volumenében az elmúlt években hanyatlás következett be, amint az I. Grafikon mutatja.

I. Grafikon

Forrás: Magyar Nemzeti Bank

¹ Ebben a tanulmányban a Magyarországra vonatkozó FDI adatok mindig csak a részvény és egyéb tulajdonosi részesedés értékét tartalmazzák.

H-1052 Budapest,
Deák F. u. 10., 5. em.
Tel.: +36 1 266-9880
Fax: +36 1 266-9888
E-mail: info@amcham.hu
Honlap: www.amcham.hu

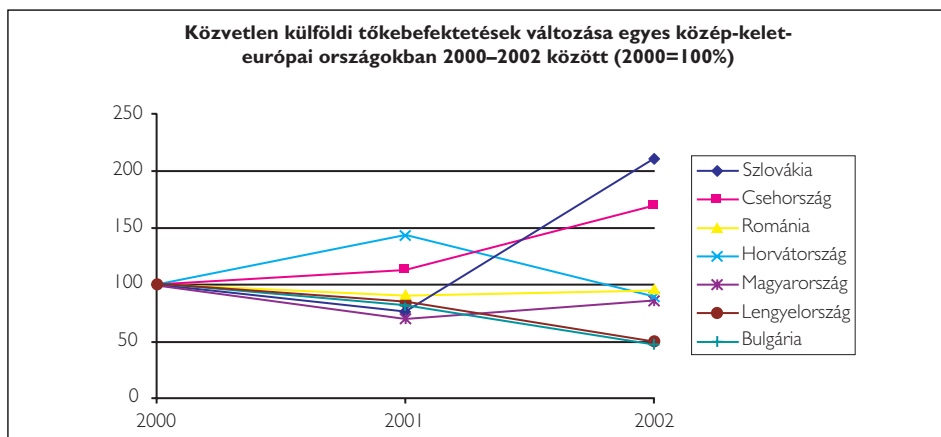
Köszönetnyilvánítás:

Az AmCham ezúton köszöni meg a Euro-Phoenix Kft. közreműködését a “Rövid Állásfoglalás”-ok sorozat első számának elkészítésében.

Azt is meg kell jegyezzük, hogy jelentősebb új befektetők megjelenése mind ritkább eseménynek számít Magyarországon, miközben a szomszédos országok egyre több új beruházót vonzanak. Amint az alábbi grafikonból kiténik, 2002-ben Szlovákia és Csehország magasan nyerte az FDI-ért folyó versengést Közép-Európában:²

2. Grafikon

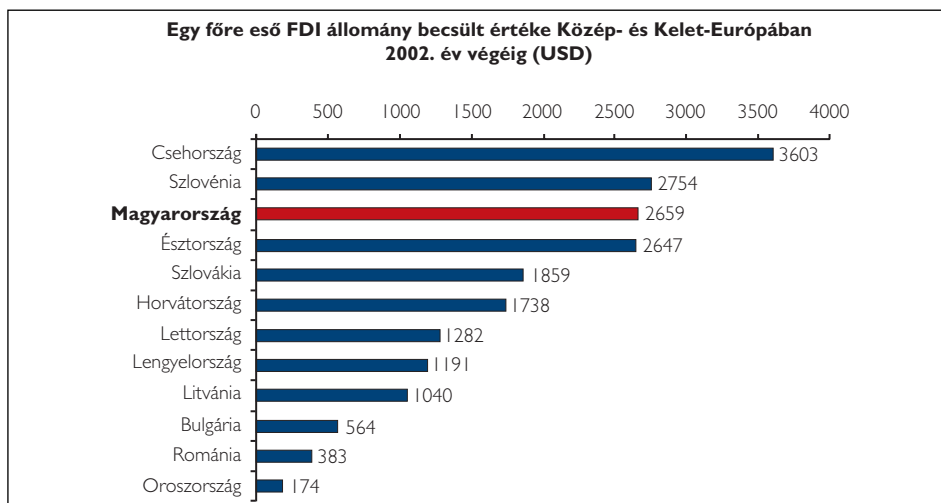

Forrás: Jegybankok

...“szeretnénk rámutatni, hogy Magyarországnak kezdeményezőbb módon kellene ösztönözni a Közvetlen Külföldi Befektetéseket és javítani kellene az FDI-t fogadó intézményi struktúráján”...

Amint a 3. Grafikonból látható, Magyarország lemaradt más közép-európai országok mögött az egy főre eső FDI állomány értéke tekintetében:

3. Grafikon

Forrás: The Vienna Institute for International Economic Studies

Mivel az Amerikai Kereskedelmi Kamara küldetése részének tekinti, hogy “növelje az ország nemzetközi versenyképességét”, ezért szeretnénk rámutatni, hogy Magyarországnak kezdeményezőbb módon kellene ösztönözni a Közvetlen Külföldi Befektetéseket és javítani kellene az FDI-t fogadó intézményi struktúráján. Véleményünk szerint egyetlen sikeres FDI-t támogató program sem nélkülözheti az alábbi négy összetevő elemet:

1. Valódi támogatásokat és előnyöket kell kínálni a befektetőknek.
2. A vállalati döntéshozatal befolyásolása érdekében a támogatásoknak bizonyosnak, kiszámíthatónak valamint fenntarthatónak kell lenniük a beruházási döntések meghozatalának időpontjában.
3. A támogatásokat és előnyöket világosan és közérthetően kell a befektetők tudomására hozni.
4. Hatékony és befolyással bíró intézményre van szükség a külföldi befektetők fogadásához, amely megválaszolja kérdéseiket, segít begyűjteni a szükséges információkat és koordinálja a támogatások jóváhagyását. A nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy az FDI ösztönzésében azok a legsikeresebb országok, ahol egy helyen történő teljes befektetői kiszolgálást (ún. egyablakos ügyintézés) vezettek be.

² A teljesség kedvéért megjegyezzük, hogy Magyarország a privatizációs jövedelmeknek köszönhetően komoly előnyre tett szert az FDI vonatkozásában a 90-es évek közepe táján. 2002-ben a Cseh Köztársaságban illetve Szlovákiában az FDI magas értékéhez hozzájárultak a privatizációs bevételek. Ennek ellenére fontos, hogy Magyarország az FDI-vonzás ütemének fenntartására törekedjen.

Most pedig vizsgáljuk meg, mi is történt Magyarországon témánkkal kapcsolatosan a közelmúltban, beleértve a "Smart Hungary" középtávú beruházás ösztönzési programot is – mennyiben valósult meg a fenti négy feltétel.

1. Valódi támogatások és előnyök nyújtása a befektetőknek

A Smart Hungary program keretében a beruházóknak juttatható összes támogatást jóval kevesebbnek találjuk, mint amit a szomszédos országokban, például Szlovákiában és Csehországban ajánlanak a befektetőknek, ahol még mindig tízéves társasági adómentességet hirdetnek a befektetők felé (lásd. www.czechinvest.com).

Ráadásul a beruházási/fejlesztési adókedvezményre való jogosultság feltételei túlzottan megszorító jellegűek, nagyon nehéz megfelelni nekik. Ez kétségtelenül hátrányos helyzetbe hozza Magyarországot az FDI-ért folyó versenyben.

Az Amerikai Kereskedelmi Kamara korábban javaslatlalt fordult a magyar kormányzat felé, miszerint az általános társasági adó mértékét fokozatosan 18-ról 12 százalékra kellene csökkenteni (a részletek a <http://www.amcham.hu/documents/TaxPaper.pdf> weblapon olvashatók el). A Kamara által javasolt adócsökkentés három évre kitolva valósulhatna meg (más szóval a társasági adó évente két százalékkal csökkenne). Ennek az alacsony adórátának számos jelentős előnye van:

- A. Egyszerű és általános érvényű, ezért mindenki számára könnyen érthető. Ezen felül ez Magyarországot különlegesen vonzóvá tenné a régióban.
- B. Közvetlen kihatással van a vállalatok nettó eredményére.
- C. Minden befektetőt/vállalatot érint, nem csak a nagyobbakat (amelyek képesek támogatásért folyamodni), akkor amikor inkább már csak kisebb befektetések várhatók.
- D. A befektető már a beruházási döntés meghozatala előtt tisztában van a nettó eredménnyel.
- E. Összhangban van az EU irányelvekkel.
- F. Komoly ösztönző hatása lenne a Magyarországra irányuló befektetésekre.
- G. A rugalmassági hatások és a három éven át húzódó fokozatos bevezetés vélhetőleg minimalizálnák e kedvezmény költségvetési következményeit.

Tudomásunk van róla, hogy a szlovák kormányzat a jelenlegi 25-ről 20 vagy 18 százalékra tervezi csökkenteni a társasági adó mértékét. Ezzel megszűnne Magyarország egyetlen megmaradt előnye a befektetési ösztönzőeszközök tekintetében Szlovákiával szemben, amely ország már most is igen sikeresen verseng az FDI becsalogatása terén (amit a nemrégiben történt PSA autóiipari beruházás is tanúsít).

A Smart Hungary program keretében a beruházóknak juttatható támogatások saját olvasatunk szerinti összefoglalása az "A" mellékletben található.

2. A támogatások kiszámíthatósága és bizonyossága

A befektetőnek Magyarországon különféle programok keretében kell kérvényezni vagy megpályázni a támogatást. A potenciális beruházónak azonban bizonyosságra, kiszámíthatóságra és fenntarthatóságra van szüksége a támogatások és előnyök kapcsán, mielőtt úgy döntene, hogy Magyarországra hozza a pénzét. Ám egy üzem helyszínekiválasztásának műveletciklusa nem ritkán sokkal gyorsabban zajlik le, mint a magyar kormányzati szervek döntési műveletciklusa a támogatások odaítélésében. Így a "melyik országba vigyük a pénzünket?" stádiumban a döntés befolyásolásáról sokszor nem is lehet szó – a beruházó gyakran kénytelen előbb úgy dönteni, hogy Magyarországon fog befektetni, majd ezt követően igyekszik összeszedni az itt elérhető támogatásokat, amelyek ezért legfőljebb afféle "hab a tortán" szerepet tölthetnek be. Vagyis, az ösztönzési környezet lassúsága és bizonytalansága nagy mértékben csökkenti a támogatások hatékonyságát eredeti céljuk (olyan befektetéseket vonzani Magyarországra, amelyek a támogatások hiányában nem Magyarországra jönnek) betöltésében. A lassúság problémáját tovább súlyosbítja az a tény, hogy több minisztérium is rendszeresen túllépi költségvetési kereteit (pl. a még 2002-ben odaítélt támogatások finanszírozására ténylegesen csak a 2003-as költségvetés keretében kerül sor), ami további bizonytalansághoz vezet.

...“A potenciális beruházónak azonban bizonyosságra, kiszámíthatóságra és fenntarthatóságra van szüksége a támogatások és előnyök kapcsán, mielőtt úgy döntene, hogy Magyarországra hozza a pénzét”...

3. A támogatások világos közlése

Az Amerikai Kereskedelmi Kamarának nincs tudomása olyan nyilvánosan hozzáférhető ismertető füzetéről, amely átfogóan bemutatná (pl. angol nyelven) a Smart Hungary programot, illetve az érdeklődő befektetőkkel meggyőző módon tudatná, miért érdemes Magyarországon befektetniük. A Smart Hungary program magyar leírása megtalálható a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium honlapján (http://www.gkm.hu/site/fomenu/gazdasag/smart_hungary_021016.htm).

A régió legjobb FDI-vonzó webhelyét a Cseh Beruházás-Támogató Hivatal, a CzechInvest működteti (www.czechinvest.com). Ez a webhely világos és részletes információt ad az összes rendelkezésre álló támogatásról, és kalauzokkal segíti az egyes támogatásokért folyamodót. Ezen túlmenően a webhelyen adatbázisok találhatók az ipari ingatlanok, az oktatási intézmények és a szállítók vonatkozásában. A webhely ismeretekkel szolgál a legfontosabb ipari és szolgáltató szektorokról és Csehország különböző vidékeiről. A különféle letölthető adatokkal, statisztikákkal, kiadványokkal és bemutatókkal egyetemben ez a webhely lehetővé teszi a beruházó számára, hogy egyszerűen, nagyon gyorsan, ingyenesen, alapos első benyomást szerezzen a csehországi beruházási környezetről.

4. Egyetlen hatékony intézmény a külföldi befektetések fogadására

A külföldi beruházókkal foglalkozó intézményrendszer rendkívül felaprózott Magyarországon. Egy nagyobb üzem telepítése például a következő intézmények döntéseit kívánhatja meg:

- a) Miniszterelnöki Hivatal
- b) Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
- c) Munkaügyi Minisztérium
- d) Oktatási Minisztérium
- e) Informatikai és Távközlési Minisztérium
- f) Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- g) Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium
- h) Pénzügyminisztérium (a költségvetési összefüggésekkel kapcsolatosan)
- i) Regionális fejlesztési tanácsok
- j) Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht. (csak közvetítőként)
- k) Helyi önkormányzat(ok)

Egyre több ország vezeti be a külföldi befektetők egy helyen történő teljes kiszolgálását (egyablakos ügyintézés), ahol egyetlen személy tárgyal velük és kalauzolja őket végig a befektetés folyamatának kezdetétől a befejezéséig. A CzechInvest például ilyen beruházókat kiszolgáló egyablakos intézmény, amelynek hatalmában áll az, hogy a döntések előírt határidőn belüli meghozatalára kényszerítsen más kormányzati szerveket, testületeket és minisztériumokat. Az egyablakos befektetői kiszolgálást más országokban is bevezették már, így többek között Bulgáriában, Dél-Afrikában, Tunéziában és Algériában.

Amíg tehát minden egyes magyar minisztériumnak és hivatalnak saját programja és érdekei vannak, amelyeket vélhetően védelmez, addig nem szabadna elfelejteni, hogy az új befektetésekért folyó fokozódó versenynek az ügyfél (azaz, a befektető) kell, hogy a kulcsszereplője legyen, és csakis az egyes befektetőkkel való kapcsolat körültekintő és hozzáértő kezelése hozhat jó eredményeket. Ennek a jelenlegi felállásban, ahol kormányhivatalok és intézmények sokaságával szembesül a beruházó, gyakorlatilag nincs esélye Magyarországon.

Az AmCham úgy látja, hogy égető szükség van megfelelően képzett tisztviselőkre, akik képesek meggyőzően ecsetelni a Magyarországon való beruházás előnyeit a magas szintű külföldi befektetők előtt. Ennek fontosságát csak növeli a nyomtatott ismertető anyagok hiánya és az, hogy az elérhető támogatások szétforgácsolódnak különböző minisztériumok között.

Javasolt főbb tennivalók összefoglalása:

- Egyszerű, hatékony és fenntartható ösztönzők bevezetése a külföldi beruházók vonzására. A Kamara meglátása szerint a társasági adó 18-ról 12 százalékra való fokozatos csökkentése lenne a leghatékonyabb eszköz a beruházások támogatására Magyarországon.
- A támogatási programot úgy kell összeállítani, hogy legalább annyi előnyt kínáljon, mint a szlovákiai és csehországi programok.
- Világos marketing- és kommunikációs program kidolgozása, ezen belül egy új és a jelenleginél jobb webhely létesítése, nyomtatott ismertető kiadása.
- Magyarország regionális központtá fejlesztése is része kell legyen ennek a kommunikációs programnak.
- Egyablakos típusú külföldi befektető-kiszolgáló intézmény létrehozása, amely döntési hatáskörrel bír más kormányzati hivatalok és testületek vonatkozásában.